

Nota informativă

la proiectul hotărârii de Guvern cu privire la aprobarea Programului de creștere a competitivității producătorilor locali și integrarea în lanțurile valorice

1. Denumirea autorului și, după caz, a participanților la elaborarea proiectului

Proiectul hotărârii de Guvern cu privire la aprobarea **Programului de creștere a competitivității producătorilor locali și integrarea în lanțurile valorice** (în continuare - proiect) a fost elaborat de către Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării de comun cu Instituția Publică Organizația pentru Dezvoltarea Antreprenorialului.

2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului de act normativ și finalitățile urmărite

Întreprinderile locale sunt la etapa incipientă de acces pe rafturile agregatorilor, precum și lanțurile valorice globale. Datorită șocurilor externe, accesului limitat la know how și finanțare, precum și o cultura antreprenorială redusă, acestea se confruntă cu o adoptare insuficientă a tehnologiilor avansate și a standardelor de calitate, limitându-le capacitatea de a concura pe piețele de desfacere. Aceasta este amplificat de un management antreprenorial și de parteneriate comerciale care nu reușesc să exploateze eficient potențialul de creștere și de integrare în lanțurile valorice. În contextul aderării la EU, sporirea capacității companiilor locale de a oferi produse și servicii competitive pentru piața locală și externă a devenit o prioritate pentru Guvernul Republicii Moldova.

Programul vizează îmbunătățirea competitivității întreprinderilor mici și mijlocii prin consolidarea capacităților lor antreprenoriale, facilitarea accesului la servicii de instruire și know how, precum și stimularea implementării acțiunilor pentru a spori competitivitatea și productivitatea lor, și pentru a accesa agregatorii și lanțurile valorice cu suportul acestui Program precum și instrumentelor de finanțare ODA (FACEM intestitii, 373, fondul de garantare).

Problema afectează întreprinderile mici și mijlocii din Moldova, care reprezintă un segment important al economiei constituind în anul 2022 circa 99,2% din numărul total al întreprinderilor, deținând 65,6% din total numărul mediu de salariați al întreprinderilor și contribuind cu 42,7% la formarea PIB în 2021. De asemenea, populația activă economic din țară este afectată de problema nivelului scăzut al productivității, care se traduce în venituri reduse, la aproximativ 39% din PIB per persoană angajată în Uniunea Europeană, în consecință nivel limitat de trai al întregii populații la aproximativ 28% față de PIB per cap de locuitor al UE și întârzierea dezvoltării economice.

Necesitatea susținerii IMM în dezvoltarea productivității, competitivității precum și a abilităților lor de a accede pe piețele internaționale este trasată în angajamentele privind dezvoltarea durabilă, până în anul 2030 în cadrul ODD 8.2 și ODD 8.3 naționalizate de Republica Moldova, precum și transpuse în țintele strategice relaționate în cadrul Obiectivului specific 1.1.Creșterea accelerată a productivității muncii, Obiectivul specific 1.2.Dezvoltarea oportunităților pentru inovații și antreprenoriat din Strategia națională de dezvoltare „Moldova Europeană 2030”, aprobată prin Legea nr. 315/2022, rezultatele și recomandările propuse de către OECD urmare evaluării din anul 2023 a cadrului actual de dezvoltare a IMM din Republica Moldova conform principiilor Small Business Act for Europe.

Programul de creștere a competitivității producătorilor locali și integrarea în lanțurile valorice este un program de stat de susținere a dezvoltării sectorului IMM elaborat în conformitate cu prevederile art. 11 din Legea nr. 179/2016 cu privire la întreprinderile mici și mijlocii, care se sincronizează cu acțiunile de suport ale partenerilor externi de dezvoltare planificate în Republica Moldova.

Programul are drept scop de a contribui la creșterea economică durabilă prin sporirea competitivității produselor și serviciilor întreprinderilor din Republica Moldova.

Pentru realizarea scopului sunt stabilite următoarele obiective specifice ale activităților planificate pentru o perioadă de 36 luni de la aprobarea de către Guvern a Programului:

- 1) dezvoltarea competențelor antreprenoriale în domenii precum: management, planificarea afacerii, marketing (inclusiv înregistrarea mărcii comerciale), digitalizare, management al calității, logistică și management financiar, etc prin organizarea de instruirii/ateliere/evenimente specializate pentru a acoperi nevoile specifice ale beneficiarilor;
- 2) facilitarea accesului la serviciile de dezvoltare a afacerii prin oferirea de granturi pentru servicii de consultanță în domenii precum: management, marketing (inclusiv înregistrarea mărcii comerciale), planificarea afacerii, digitalizare, management al calității, logistică și management financiar;
- 3) facilitarea accesului la piețe noi și/sau extinderea pe piețele existente prin cofinanțarea cheltuielilor aferente diverselor activități relevante acestui obiectiv, cum ar fi: implementarea campanii de marketing și producerea materialelor de promovare și ambalajului, organizare/eficientizare de logistică, procese, digitalizare și implementarea inovațiilor de produse sau procese, management al calității și comerț electronic, etc..

3. Descrierea gradului de compatibilitate pentru proiectele care au ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene

Proiectul nu are drept scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene.

4. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Programul de creștere a competitivității producătorilor locali și integrarea în lanțurile valorice este conceput pentru a aborda cauzele problemelor identificate, oferind sprijin pentru entitățile vizate după cum urmează:

Componenta I – Vizibilitate și Promovare

Această componentă se concentrează pe creșterea vizibilității programului și a întreprinderilor locale, facilitând identificarea de noi parteneri comerciali atât la nivel local, cât și internațional. Prin activități de comunicare și promovare, se urmărește promovarea întreprinderilor locale și conectarea acestora la oportunitățile de parteneriat.

Componenta II - Facilitarea accesului la serviciile de consultanță

Prin acordarea de suport financiar nerambursabil, această componentă sprijină întreprinderile în accesarea serviciilor de consultanță, de la marketing și planificarea afacerilor, până la implementarea soluțiilor IT și a standardelor de calitate internaționale. Se pune un accent deosebit pe dezvoltarea organizațională internă și reorganizarea proceselor, cu scopul de a crește eficiența operațională și competitivitatea pe piața. Aceasta vizează în mod direct îmbunătățirea capacităților interne ale IMM-urilor.

Componenta III - Facilitarea accesului și extinderea pe piețe prin cofinanțarea cheltuielilor

Orientată către extinderea accesului pe piețe și susținerea creșterii vânzărilor, această componentă oferă cofinanțare pentru achiziționarea serviciilor și imobilizărilor corporale, necorporale necesare creșterii capacităților și facilitării integrării în lanțurile valorice. Sprijinul acordat vizează adoptarea tehnologiilor avansate, implementarea standardelor de management al calității, precum și promovarea activă prin participarea la evenimente B2B și expoziții.

Programul oferă un cadru integrat de sprijin pentru întreprinderi, care adresează simultan nevoile de dezvoltare organizațională, acces la finanțare, acces și extinderea pe piețe. Printre soluțiile prevăzute se numără utilizarea platformelor digitale pentru promovarea afacerilor și crearea de noi oportunități de comerț, precum și modelul de cofinanțare care facilitează accesul la servicii de consultanță. În plus, programul pune un accent pe incluziunea socială și economică, oferind condiții preferențiale pentru întreprinderile administrate de femei, cele din zonele rurale și întreprinderile sociale.

5. Fundamentarea economico-financiară

Program se va implementa pe o perioadă de 36 de luni, cu posibilitate de extindere a acestuia.

Implementarea prezentului Program va necesita un buget estimativ în valoare de 189,5 milioane lei, care vor genera o valoare totală a proiectelor de dezvoltare a afacerilor implementate de circa 236 mil. lei.

Costurile de implementare a Programului vor fi finanțate din alocațiile prevăzute în bugetul de stat și potențial din contul asistenței financiare externe.

Conform Cadrului bugetar pe termen mediu 2024-2026 (CBTM 2024-2026), aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.408/2023, pentru implementarea Programului respectiv, au fost alocate câte 10 000,0 mii lei anual (a se vedea Subprogram bugetar „5004 Susținerea întreprinderilor mici și mijlocii”, anexa nr.10 de la HG 408/2023).

Totodată, în contextul exercițiului de planificare bugetară pentru CBTM 2025-2027, conform limitelor preliminare recepționate de la Ministerul Finanțelor, pentru implementarea Programului dat au fost planificate câte 23 000,0 mii lei pentru anul 2024, și respectiv pentru anii 2025-2027, la fel 23 000,0 lei anual (2025- 23 000,0 mii lei; 2026-23 000,0 mii lei; 2027- 23 000,0 mii lei).

În vederea implementării eficiente a Programului, se solicită alocarea suplimentară din bugetul de stat, a câte 7 000,0 mii lei anual, pentru perioada 2025-2027.

Este de menționat că acțiunile prevăzute în program vor fi susținute de partenerii externi de dezvoltare a Republicii Moldova (GIZ și Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare (BIRD)).:

Suportul BIRD se referă la realizarea acțiunilor în perioada anilor 2023-2027 cu un buget planificat de 4,15 milioane USD, care urmează a fi gestionat prin efectuarea achizițiilor directe de către I.P. Unitatea de Implementare a Proiectului de competitivitate a IMM-urilor, din cadrul Ministerului Dezvoltării Economice și Digitalizării.

Suportul GIZ va fi discutat în 2024.

6. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare

Proiectul nu necesită modificarea, abrogarea sau elaborarea de noi acte normative.

7. Avizarea și consultarea publică a proiectului

În conformitate cu prevederile Regulamentului Guvernului aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 610/2018, prezentul proiect se transmite Cancelariei de Stat spre promovare și urmează a fi avizat cu:

Ministerul Finanțelor

Ministerul Justiției

Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare

Consiliul Concurenței

Centrul Național Anticorupție

Agenția de Investiții

Agenția de Stat pentru Proprietatea Intelectuală

Agenția Națională pentru Cercetare și Dezvoltare

Proiectul urmează a fi plasat pe pagina web oficială a Ministerului Dezvoltării Economice și Digitalizării (www.mded.gov.md), compartimentul Transparența/Anunțuri privind consultări publice, precum și pe platforma guvernamentală (www.particip.gov.md).

8. Constatările expertizei anticorupție

Constatările expertizei anticorupție vor fi incluse urmare recepționării avizului Centrului Național Anticorupție

9. Constatările expertizei de compatibilitate

Proiectul nu are ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene

10. Constatările expertizei juridice

Informația referitoare la concluziile expertizei privind compatibilitatea proiectului cu alte acte normative în vigoare, precum și respectarea normelor de tehnică legislativă va fi inclusă după recepționarea expertizei juridice.

11. Constatările altor expertize

Proiectul nu conține prevederi de reglementare a activității de întreprinzător în sensul Legii nr. 235/2006 cu privire la principiile de bază de reglementare a activității de întreprinzător, astfel decăzând necesitatea examinării acestuia de către Grupul de lucru pentru reglementarea activității de întreprinzător.

Secretar de stat

Veronica ARPINTIN